2024/2359

10.10.2024

REZOLUȚIA (UE) 2024/2359 A PARLAMENTULUI EUROPEAN

din 11 aprilie 2024

conținând observațiile care fac parte integrantă din decizia privind descărcarea de gestiune pentru execuția bugetului întreprinderii comune pentru o aviație curată aferent exercițiului financiar 2022

PARLAMENTUL EUROPEAN,

— având în vedere decizia sa privind descărcarea de gestiune pentru execuția bugetului întreprinderii comune pentru o aviație curată aferent exercițiului financiar 2022,

— având în vedere articolul 100 și anexa V la Regulamentul său de procedură,

— având în vedere avizul Comisiei pentru transport și turism,

— având în vedere raportul Comisiei pentru control bugetar (A9-0087/2024),

A. întrucât întreprinderea comună pentru o aviație curată („întreprinderea comună”), cu sediul la Bruxelles, a fost înființată în noiembrie 2021 prin Regulamentul (UE) 2021/2085 ([1]) („Actul de bază unic”) în cadrul programului Orizont Europa, pentru o perioadă care se încheie la 31 decembrie 2031; întrucât întreprinderea comună a înlocuit și a succedat întreprinderii pentru punerea în aplicare a inițiativei tehnologice comune în sectorul aeronauticii, înființată în decembrie 2007 în cadrul celui de Al șaptelea program-cadru pentru cercetare pentru o perioadă de 10 ani ([2]) (Clean Sky 1) și prelungită în mai 2014 în cadrul programului Orizont 2020 pentru o perioadă care se încheie la 31 decembrie 2024 ([3]) (Clean Sky 2);

B. întrucât întreprinderea comună este un parteneriat public-privat, axat pe cercetare și inovare, al cărui obiectiv constă în transformarea aviației în perspectiva unui viitor durabil și neutru din punct de vedere climatic;

C. întrucât membrii fondatori ai întreprinderii comune sunt Uniunea, reprezentată de Comisie, și organizațiile din sectorul aviației enumerate în anexa I la Actul de bază unic; întrucât, în plus, întreprinderea comună are membri asociați selectați în urma unor cereri de exprimare a interesului;

D. întrucât, pentru a spori transparența, întreprinderea comună ar trebui să prezinte în conturile sale anuale informații relevante privind contribuțiile membrilor la nivel de program; întrucât, pentru fiecare program în cadrul căruia își desfășoară activitatea, întreprinderea comună ar trebui să prezinte, per categorie de membri și până la sfârșitul exercițiului, toate informațiile relevante, inclusiv obiectivele privind contribuția stabilite prin lege pentru programul respectiv, volumul contribuțiilor primite și volumul angajamentelor juridice asumate, întrucât întreprinderea comună ar trebui să îmbunătățească în continuare transparența,

Gestiunea bugetară și financiară

1. reține din raportul Curții de Conturi („raportul Curții”) că conturile anuale ale întreprinderii comune aferente exercițiului financiar încheiat la 31 decembrie 2022 prezintă în mod fidel, sub toate aspectele semnificative, situația sa financiară la 31 decembrie 2022, precum și rezultatele operațiunilor sale, fluxurile sale de numerar și modificările în structura activelor nete pentru exercițiul încheiat la acea dată, în conformitate cu dispozițiile regulamentului său financiar și cu normele contabile adoptate de contabilul Comisiei; constată că operațiunile subiacente conturilor sunt conforme cu legile și reglementările în vigoare sub toate aspectele semnificative;

2. salută lansarea programului pentru o aviație curată („programul AC”) în 2022 și rolul întreprinderii comune în dezvoltarea de tehnologii inovatoare care să reducă emisiile și zgomotul aeronavelor;

3. ia act de faptul că în 2022 bugetul definitiv disponibil al întreprinderii comune (inclusiv creditele neutilizate reintroduse din anii anteriori, veniturile alocate și realocările pentru exercițiul următor) a cuprins credite de angajament în valoare de 411,2 milioane EUR (față de 182,6 milioane EUR în 2021) și credite de plată în valoare de 415,3 milioane EUR (față de 189,9 milioane EUR în 2021);

4. constată că evoluția dimensiunii bugetului întreprinderii comune depinde în mare măsură de faza în care se află implementarea programelor multianuale pentru cercetare și inovare; ia act de faptul că, în 2022, întreprinderea comună a început punerea în aplicare a programului Orizont Europa și, prin urmare, bugetul pentru 2022 include bugetul de angajamente pentru primele cereri de propuneri din cadrul programului Orizont Europa planificate pentru 2022, precum și bugetul de plăți pentru plățile de prefinanțare aferente;

([1]) Regulamentul (UE) 2021/2085 al Consiliului din 19 noiembrie 2021 de instituire a întreprinderilor comune din cadrul programului Orizont Europa și de abrogare a Regulamentelor (CE) nr. 219/2007, (UE) nr. 557/2014, (UE) nr. 558/2014, (UE) nr. 559/2014, (UE) nr. 560/2014, (UE) nr. 561/2014 și (UE) nr. 642/2014 (JO L 427, 30.11.2021, p. 17).

([2]) Regulamentul (CE) nr. 71/2008 al Consiliului din 20 decembrie 2007 privind înființarea întreprinderii comune „Clean Sky” (JO L 30, 4.2.2008, p. 1).

([3]) Regulamentul (UE) nr. 558/2014 al Consiliului din 6 mai 2014 privind înființarea întreprinderii comune Clean Sky 2 (JO L 169, 7.6.2014, p. 77).

5. constată că, în conturile sale anuale pentru 2022, valorile contribuțiilor recunoscute pentru fiecare categorie de membri (Uniunea și membrii privați) diferă semnificativ unele de altele; constată că acest lucru se explică prin faptul că contribuțiile în numerar din partea Uniunii sunt validate și recunoscute atunci când sunt plătite întreprinderii comune la începerea implementării proiectelor, în timp ce contribuțiile în natură ale membrilor sunt recunoscute abia după validarea costurilor suportate și declarate pentru implementarea proiectelor; invită întreprinderea comună să abordeze diferența dintre valoarea recunoscută a contribuțiilor în numerar, pe de o parte, și cea a contribuțiilor în natură, pe de altă parte, furnizând informații privind situația de la sfârșitul exercițiului a angajamentelor juridice ale membrilor întreprinderii comune; salută angajamentul întreprinderii comune de a aborda pe deplin această chestiune în conturile anuale aferente exercițiului următor;

6. constată, în ceea ce privește programul Orizont 2020, că, la sfârșitul anului 2022, întreprinderea comună angajase integral 1 716 milioane EUR din contribuția operațională maximă a Uniunii pentru acordurile de grant semnate în cadrul programului și că, din această sumă angajată, aproximativ 70,1 milioane EUR (sau 4,1 %) mai trebuie plătite în anii următori pentru proiecte care nu au fost încă finalizate; constată, de asemenea, că membrii privați își asumaseră angajamente juridice de a furniza contribuții în natură la activitățile operaționale ale întreprinderii comune în valoare de 968,3 milioane EUR și contribuții în natură la activități suplimentare în valoare de 1 223,1 milioane EUR, ceea ce reprezintă 101,6 % din obiectivul minim de 2 154,9 milioane EUR; constată, în plus, că la sfârșitul exercițiului 2022, aceste sume angajate erau raportate integral;

7. observă că, pentru activitățile din cadrul programului Orizont 2020, întreprinderea comună nu a primit credite de angajament operaționale noi, întrucât ultima sa cerere de propuneri fusese finalizată înainte de sfârșitul lui 2020; constată că rata de execuție a creditelor de plată operaționale a fost de 78 % (față de 2021: 83 %);

8. ia act de faptul că, pentru un număr considerabil de proiecte în curs din cadrul programului Orizont 2020, activitățile tehnice au fost amânate sau reduse din cauza pandemiei de COVID-19 și a războiului de agresiune împotriva Ucrainei și că, prin urmare, aceste proiecte au trebuit să fie modificate sau prelungite, iar plățile finale au trebuit amânate pentru 2023;

9. constată, în ceea ce privește programul Orizont Europa, că, în 2022, Comisia a adus contribuții în numerar în valoare de 178 de milioane EUR și că întreprinderea comună a utilizat aproape integral contribuția operațională în valoare de 176 de milioane EUR pentru plăți de prefinanțare legate de primele acorduri de grant încheiate în cadrul programului respectiv;

10. ia act de faptul că, la sfârșitul exercițiului 2022, rata de execuție a bugetului pentru plăți administrative al întreprinderii comune (titlul 2) era scăzută, situându-se la 54 %; constată că, potrivit raportului întreprinderii comune privind gestiunea bugetară și financiară, acest nivel se explica în principal prin serviciile informatice și de comunicare furnizate în ultimul trimestru al anului 2022 care urmau să fie plătite în 2023, precum și prin reducerea costurilor pentru serviciile furnizate de Comisie;

Achizițiile publice și personalul

11. constată, pe baza raportului anual de activitate consolidat pe 2022 al întreprinderii comune, că, în 2022, întreprinderea comună a publicat două proceduri de licitație deschisă, dintre care prima a fost lansată pentru a-și acoperi propriile nevoi, iar a doua a fost lansată în numele a șase întreprinderi comune ca o cerere de oferte interinstituțională (servicii IT gestionate); observă, în plus, că, la începutul anului 2022, întreprinderea comună a atribuit și a semnat unsprezece contracte-cadru interinstituționale de servicii în comunicare, acestea fiind rezultatul procedurii de licitație deschise interinstituționale lansate în numele a trei întreprinderi comune în 2021;

12. salută prima cerere deschisă de propuneri a întreprinderii comune, care a avut ca rezultat 19 acorduri de grant până la sfârșitul anului, în valoare totală de 654 de milioane EUR în jurul a trei axe principale: aeronave electrice regionale hibride, aeronave alimentate cu hidrogen și aeronave extrem de eficiente pe distanțe scurte și medii; cererea de propuneri a cuprins 14 teme care acoperă 13 acțiuni de inovare și o acțiune de sprijinire a coordonării; în total, au fost selectați 244 de participanți din 24 de țări diferite;

13. salută cele 20 de proiecte de orientare a aviației către un viitor sustenabil; ia act de faptul că cererea de propuneri a reunit o gamă largă de parteneri publici și privați, centre de cercetare și mediul academic pentru a găsi soluții de impact care să poată asigura aeronave sustenabile și un viitor al aviației neutru din punct de vedere climatic, sprijinit de un buget de 654 de milioane EUR sub formă de granturi din partea Uniunii;

14. observă că schema de personal a întreprinderii comune pentru 2022 conținea în total 44 de angajați statutari (agenți temporari, agenți contractuali și doi experți naționali detașați), fiind ocupate 40 de posturi la sfârșitul exercițiului 2022; constată că cele două posturi de experți naționali detașați nu au fost ocupate, deoarece schema de personal pentru 2023 prevede doar 41 de posturi și niciun expert național detașat;

Sisteme de gestionare și control

15. ia act de faptul că Serviciul comun de audit din cadrul Direcției Generale Cercetare și Inovare a Comisiei (DG RTD) este serviciul care a efectuat auditurile ex post privind cheltuielile din cadrul programelor Orizont 2020 și Orizont Europa; ia act de faptul că, în ceea ce privește cheltuielile aferente programului Orizont 2020 (plăți validate și închise), întreprinderea comună a raportat o rată de eroare reprezentativă de 1,6 % și o rată de eroare reziduală de 0,4 % ([4]) și că, pentru programul Orizont Europa, nu au fost încă efectuate audituri ex post, primele plăți intermediare fiind preconizate abia în 2024;

16. constată că, pentru a evalua controalele plăților operaționale efectuate de întreprinderea comună, Curtea a supus auditului, la nivelul beneficiarilor finali ([5]), plăți selectate aleatoriu efectuate în 2022 în cadrul programului Orizont 2020; observă că, într-un caz, Curtea a identificat și a cuantificat o eroare gravă rezultată din supradeclararea costurilor cu personalul, deoarece beneficiarul prezentase o declarație de cheltuieli care se baza pe costurile cu personalul înscrise în buget;

17. salută faptul că, la sfârșitul anului 2022, întreprinderea comună dezvoltase și pusese în aplicare, pentru controalele ex ante, o abordare completă bazată pe analiza riscurilor, în conformitate cu orientările Centrului comun de implementare (Common Implementation Centre) al DG RTD din cadrul Comisiei, având în vedere circumstanțele de risc specifice întreprinderii comune; constată, în acest scop, că întreprinderea comună a identificat criteriile de risc cele mai relevante și a conceput, în funcție de acestea, o abordare de monitorizare bazată pe analiza riscurilor; observă că o astfel de abordare i-a permis întreprinderii comune să evalueze nivelul de risc al fiecărui proiect și al fiecărui beneficiar în cursul principalelor etape ale implementării proiectului, cum ar fi elaborarea acordului de grant, modificarea acestuia, raportarea și plata; constată, în acest sens, că întreprinderea comună a elaborat, de asemenea, orientări interne cu privire la abordarea bazată pe analiza riscurilor și și-a format și îndrumat personalul cu privire la aplicarea corespunzătoare și consecventă a acestei abordări;

18. constată că analiza detaliată a Curții asupra unui eșantion de cazuri identificate de monitorizarea consolidată aplicată de întreprinderea comună a evidențiat o serie de deficiențe, care au împiedicat monitorizarea eficace și eficientă a acestora; constată că, la expirarea termenului stabilit, indicatorul de monitorizare consolidat nu a fost nici reînnoit, nici închis și că nivelul de risc nu a fost reevaluat de ofițer după punerea în aplicare a acțiunilor de control;

19. este de acord cu Curtea că întreprinderea comună ar trebui să se asigure că toate acțiunile din cadrul monitorizării consolidate sunt însoțite de acțiuni de control care să vizeze în mod specific riscurile identificate și că se dă curs acestor acțiuni într-un termen prestabilit;

20. subliniază, ca și Curtea, că, în cadrul programului Orizont Europa, este cu atât mai important ca întreprinderile comune să își pună în aplicare abordările specifice bazate pe analiza riscurilor pentru gestionarea granturilor;

21. subliniază că structura beneficiarului și/sau a proiectului întreprinderii comune se schimbă în mod semnificativ în cadrul programului Orizont Europa, cum ar fi creșterea numărului de întreprinderi mici și mijlocii (IMM-uri), de nou-veniți și de consorții mai mari, precum și cerința de a utiliza doar procedurile de cerere de propuneri deschise pentru activitățile programului Orizont Europa și că, prin urmare, este posibil ca factorii de risc identificați în programele anterioare să nu mai fie relevanți și să apară noi factori de risc;

22. salută faptul că, în septembrie 2022, întreprinderea comună pentru o aviație curată a devenit membru fondator al Alianței pentru aviația cu emisii zero (AZEA), care reunește părți interesate publice și private din întregul sector aeronautic pentru a sprijini introducerea aeronavelor electrice și pe bază de hidrogen;

23. ia act de tranziția programului CS2 către faza de punere în aplicare și recunoaște creșterea volumului de muncă în 2022 ca urmare a gestionării simultane a mai multor proiecte CS2 în paralel cu lansarea programului AC;

24. ia act de un studiu independent care a dezvăluit un beneficiu socioeconomic estimat pentru Europa în valoare de 8,6 miliarde EUR din programul Clean Sky 2; subliniază, de asemenea, constatările studiului, potrivit cărora Agenda strategică de cercetare și inovare a programului pentru o aviație curată este atât „rezilientă”, cât și „adecvată scopului”; subliniază că acest lucru s-ar aplica chiar și într-o gamă largă de scenarii economice posibile, evoluții potențiale și schimbări structurale ale sistemului aviatic;

25. solicită să se extindă și să se încurajeze integrarea lanțurilor valorice ale cercetării și inovării în domeniul aviației neutre din punct de vedere climatic, inclusiv a mediului academic, a organizațiilor de cercetare, a industriei și a IMM-urilor, valorificând sinergiile cu alte programe naționale și europene, facilitând totodată utilizarea competențelor legate de industrie de-a lungul lanțului valoric;

([4]) Raportul anual de activitate consolidat pe 2022 al întreprinderii comune pentru o aviație curată, capitolul 4.1.1.

([5]) În ceea ce privește operațiunile de plată a granturilor testate la beneficiari, pragul de raportare pentru erorile cuantificabile este de 1 % din costurile auditate.

Situația acțiunilor întreprinse în urma observațiilor din exercițiile anterioare

26. ia act de faptul că „observațiile” din rapoartele anuale specifice ale întreprinderilor comune sunt, de fapt, „recomandări neprogramate” ale Curții; ia act de faptul că Curtea de Conturi dă curs anual acestor observații, evaluând statutul lor ca fiind „deschise” sau „închise”;

27. constată că dintre cele trei observații ale Curții (una în 2020 și două la 2022), două sunt închise; constată că observația deschisă se referă la utilizarea angajaților interimari, întreprinderea comună explicând că această situație este cauzată de limitările schemei de personal rigide și de volumul de muncă cauzat de implementarea în paralel a programelor Orizont 2020 și Orizont Europa.